

Unai Fernandez de Betoño
Arkitekto doktorea eta EHUKo irakaslea

Jasotze-data: 2015-03-11

Onarpen-data: 2015-04-01

«Oso maila altua eskatu zitzaien lehen KAPei».

Josemari Alkortarekin
solasean

=====

Josemari Alkorta Azkue arkitektoak (Zarautz, 1965) ibilbide luzea du bai profesio liberalean bai hirigintzaren unibertsitate-hezkuntzan. Hala ere, oraingoa Aldiri aldizkariaren zenbaki honen azalean ageri den bere Karrera Amaierako Proiektuaz hitz egiteko bildu gara harekin. Izan ere, bere garaian Donostiako Arkitektura Goi Eskola Teknikoan karrera osoa bukatutako lehen ikaslea izan zen Josemari.

Zer egin zenuen Karrera Amaierako Proiektu gisa? Noiz aurkeztu zenuen?

Hotel bat egin behar izan genuen, Donostiako Ekialdeko Zabalgunean, Urumea ibaiaren bokalearen aurrean, Salamanca Ibilbidearen eta Aldamar eta Soraluze kaleen arteko hiruki-formako etxe-uhartean. 1991ko ekainean aurkeztu nuen, jendez betetako Yeyette Etxeko gela batean, nolabaiteko ikusmina baitzegoen.

«Egin behar izan genuen» esan duzu. Ikasleek ezin zuten besterik aukeratu, orain bezala?

Ez. Proiektu ofiziala egin beharra zegoen, nahi eta nahi ez. Zuzendariari eta epaimahaiari dagokienez ere, ez zegoen aukeratzetik. Luis Peña Gantxegi zen ikasle guztien zuzendari (kontuan hartu behar da dozena bat ikasle baino gutxiago ginela), eta, epaimahaian, Peñaz gain, Alberto Ustarroz, Juanjo Ugarte, Luis Arizmendi eta Xabier Unzurrunzaga egokitu zitzaizkidan (kideak aldatu egiten zituzten deialdi bakoitzean, beti ere epaimahai bakarra osatuz).

Egia da oso estilo kontrajarriren zaleak zirela epaimahaiko kideak?

Bai. Muturreko bi bide estilistiko eta filosofiko zeuden bertan: batetik, moderno eta apurtzailea, Luis Peñak defendatzen zuena, eta, bestetik, klasiko eta kontserbadorea, Alberto Ustarrozek, Manuel Iñiguezek, José Ignacio Linazasorok eta Miguel Garaik aldarrikatzen zutena. Nire proiektua Peñaren ildo ausartago eta berritzaileagoan txertatuko nuke.

KAPeko zuzendariarekin askotan zuzentzen zen 1990eko hamarkadaren hasiera horretan?

Nik Peñarekin birritan zuzendu nuen bakarrik. Gogoratzen dut, halaber, eraikuntza-entresa bati ere kontsulta tekniko bat egin niola: Lanik entresako ingeniari batekin hitz egin ondoren, hotelaren fatxadarako tetraedroz osatutako ageriko egitura metaliko bat proposatu nuen, «barra-bola» delako egitura espazial bat, baina modu berri samar batean, ia-ia gotikotzat jo daitekeena, beirazko azal handia kanpotik eutsiko lukeelako. Garai hartan nahiko ezohikoa zenez, eskala handiko eraikuntza-xehetasunak landu nituen.

Zentzu horretan, oraingo ikasleek gehiegitan zuzentzen dutela uste dut, edo gehiegitan zuzentzeko aukera ematen zaiela. Ia-ia eskuetatik eramaten ditugu ikasleak, nolabait esateko. Eta hori ez da egokia, ondoren datorkien kaleko errealitateak ez dizkielako hainbeste aukera emango akatsak zuzentzeko.

Uste duzu eskaera maila altuagoa zela garai hartan?

Bai, hala uste dut. Eta hiru arrazoi objektibo samar ditut hori defendatzeko: lehenik, ikasle gutxi ginen, esan bezala, eta, ondorioz, irakasleek proiektuak goitik behera aztertzeke aukera handiagoa zuten, horrenbestez eskaera maila handituz; bigarrenik, irakasleak nahiko famatuak ziren, pisu nabarmena zuten gizartean, eta horrek ekarri zuen haien egoak ere puztu samar ibiltzea, dezente gutxi toleratuz haien ideia estilistikoekin bat ez zetorren arkitektura; eta, hirugarrenik, oso kontuan hartzeko egoera bat: Donostiako Arkitektura Eskolaren hastapena zen, eta, ondorioz, bazirudien maila oso altua eman behar zela, KAPetatik hasita, hasiberri guztiek dituzten konplexuak eta beldurrak uxatzeko (irakasleez ari naiz, bereziki), Eskolak prestigio handia lortzeko helburuarekin.

Eskakizun maila altuegia zen, hartara, eta arraroa zen zazpitik gorako nota bat Karrera Amaierako Proiektuan. Poztekoa izan zen, ondorioz, nik lortutako zortziko nota. Garai hartako KAPeko nota baxuek, gainera, beldurra eragin zuten ikasle askorengan; askok ez zuten ezta bukatu ere egin.

Egia da Donostiako Arkitektura Eskolan ordenagailuz marraztutako lehen KAP izan zela zurea?

Ez, nire aurretik bizpahiru bat izango ziren. Nik, gainera, ez nuen osorik ordenagailuz marraztu. Gutxi gorabehera KAParen erdia-edo ordenagailuz marraztu nuen,

AutoCAD programa ezagunaren orduko bertsioak lagunduta (hamargarrena, oker ez banago), eta, beste erdia, eskuz, hiru dimentsiotako marrazkiak bereziki. Azpimarratzekoa da, hala ere, arestian esandako orduko epaimahaiko kideen muturreko ikuspegiari gehitu behar zitziola ordenagailuaren tresna berriaren aurrean ere oso jarrera kontrajarriak zituztela, eta guztiak nahiko sutsuak, gainera. Zenbaitzuek, klasikoen artean, jakina, tresna aski arriskutsutzat zuten ordenagailua. Eta, ondorioz, belaunaldi hartakook erresistentzia teknofobo horren aurka ere borrokatu behar izan genuen.

Ordenagailua proiektua pentsatzeko eta diseinatzeko ere erabili zenuen, ala oraindik ez zegoen ikuspegi berri hori barneratuta?

Arkitektura-proiektuak beti pentsatu izan dira buruarekin. Ordenagailua lanerako tresna bat baino ez da. Arrisku argi bat daukan tresna, gainera: ordenagailuz marrazten denean gauzen eskalaren nozioa erraz galdu daiteke. Zentzu horretan, iruditzen zait eskuz marrazten denean diseinuaren ikuspegi orokorrago bat duela batek. Bereziki ordenagailuz marrazten hasi ginenean, tresna horrekin lan egiteko ohiturarik ez zegoelako oraindik. Gainera, nahiko modu inbertsonalean marrazten zen hasiera hartan, oro har. Ni saiatu nintzen nire KAPean ez zedin nabaritu zer zegoen eskuz marraztuta eta zer ordenagailuz.

Lehen aipatu duzu bide modernoaren eta bide klasikoaren arteko polarizazio handia zegoela zure garaiako KAPetan. Gaur egun nola ikusten dituzu Donostiako Eskolan aurkezten diren KAPak?

Uste dut polarizazio horren bertsio berri bat dugula. Lehen, modernoaren eta klasikoen artean ematen bazen, gaur egun, arkitekto artistagoen eta arkitekto teknofiloen arteko polarizazioa ikusten dut nik. Epaimahaikideen artean, eta, ondorioz, baita ikasleen artean ere. Batzuek proiektuen diseinuari ematen diote garrantzi osoa, eta, beste batzuek, berriz, eraikuntza-kontuei (xehetasunak, instalazioak, egitura...). Horrela, arkitekturaren ikuspegi partzialak sustatzen dira gaur egungo KAPetan ere, nahiz eta beste modu batean gertatu. Ikuspegi sektorialak erosoagoak baitira. Baina arkitekturaren guztia eduki behar da kontrolpean: bai espazioaren diseinua bai eraikuntza-teknika. Azken finean, arkitekturak duen gauzarik garrantzitsuen sententzioak helaraztea da, eta hori diseinuaren zein teknikaren bidez lortu beharra dago. Eskala guztietan, gainera: bai eraikingintzan bai hirigintzan.

Esperientziak hori irakatsi dit: ikuspegi partzialak errazagoak dira, erosoagoak, baina ez diote pertzepzio errealaren konplexutasunari eta aberastasunari erantzuten. Begiradak integrala izan behar du beti. Partzialtasunean doktrinak eta estilo-eskolak gehiago sortzen eta finkatzen dira, eta gauzak egiteko errezeta azkarrak ematen. Bai KAPetan bai profesioan. Gauzak ikusteko modu pertsonalak eta desberdinak egon behar dira, noski, baina baztertzailak izan gabe.